

Милослав ШУТИЋ

ЛИРСКА ИМАГИНАЦИЈА У ФОЛКЛОРНОМ КОНТЕКСТУ

(Поезија Љубомира Симовића)

Један од првих утисака о Симовићевој поезији указује на богатство облика, ситуација и расположења, за које је пронађен крајње једноставан, често елиптично формулисан језички израз. Покушамо ли да утврдимо који су основни елементи Симовићевог стваралачког поступка, уочићемо да његов песнички доживљај полази од често емоционалног односа према свету, да би се у тај доживљај постепено укључивали интелектом контролисани хумор, иронија, сарказам, песнички револт. С друге стране, Симовић готово веристички слика стварне животне призоре, у које изненада продире имагинација, у широком распону од чулних илузија до фантастике.

Симовић је свој песнички пут започео фазом *сањарског лиризма*, чији је централни мотив: однос човека и природе. Касније, онако како су се ширили тематски оквири Симовићеве поезије, његова инспирација попримала је све бурније токове. Тако се Симовић нашао у ситуацији, треба одмах рећи, успешног довођења у везу своје најдубље, лирске основе, интимног доживљаја, са необично живом асоцијативношћу духа, која непрекидно тражи нове садржаје, максимално се користећи чулним утисцима, али и митским, односно религијским симболима.

Бурна асоцијативност Симовићевог песничког доживљаја подсећа на Растка Петровића, док је Симовићев лиризам, такође попут Растковог, словенски мек и прозачан. Ако бисмо у вези са Симовићевим песничким доживљајем поменули и Црњанског, онда се може рећи да је овај песник утолико различит што Црњански, после Видовданских песама, на које упућује Симовићев револт против рата, више обуздава свој темперамент и, испољавајући склоност према сентименталном, пригушује динамику облика.

Концентрични кругови Симовићеве поезије ширили су се око једне, одмах на почетку откривене, тематске јединице: *човека*, разоткривеног до најдубље, нагонске основе, ентузијастички, па и епикурејски урођеног у живот. А овај песник најснажнији је онда када је везан за један амбијент, један духовни контекст, у коме се кроз дуга времена нагомилало фолклорно искуство. Није тешко открити да је тај амбијент Симовићев завичај — златиборски предео око Ужица.

Симовић понире у фолклор овог поднебља на два начина: кроз архетипске образце, и кроз згуснуту нарацију народног говора.

Архетипски елементи, стања и ситуације у Симовићевој поезији — животни нагон, глад, жеђ, рат, родољубиво осећање, смрт — директно прерастају у визије, и по томе је Симовић јединствена појава у савременој српској поезији. Истовремено, неке Симовићеве песме могу да се сажму у једну или неколико народних пословица, какве су, на пример: „У добру се не понеси а у злу се не понизи“, „Од сваког зла има још и горе“, и тако даље.

Симовић није избегавао ни наративну фразу анегдоте. Међутим, треба одмах рећи да овај песник ретко остаје на шивоу скице или огољеног наративног штива. Разлози за ово могу се тражити пре свега у лиризму, који прожима песничку грађу, и у, непосредно проистеклој из овог лиризма, песничкој имагинацији. (У теорији песништва познато је да емоције подстичу стварање песничких слика, а Симовићева поезија једна је од упечатљивих потврда овакве стваралачке активности).

Песничка имагинација Симовићева, израњајући из фолклора никада потпуно не губи везу са стварношћу. Снажно је, рекли бисмо романтичарски, наглашена етичка димензија ове имагинације: оно што је иза света појавности, чије постојање само замишљамо, указује се као једино уочиште људских вредности у неподношљивим животним ситуацијама. Зато се песник, у песми „Видик у слутњи“, пита:

*„Да ли је видљиво
маска невидљивог,
познато магла
око непознатог...“*

Па додаје:

„— Тешко нама ако није! —“

И зато као врховни етички принцип звучи исказ:

*„Да тражим да нађем
у тесном ширину,
у плитком и ниском
дубину и висину!“*

(„Јеремија“)

У крилу овакве имагинације заковитлани су сугестивни детаљи (бојишта, војници, сељаци, планине, храна, животиње, пакао, нечисте силе...) а песничка слика света гротескно је изобличена.

Живот као нешто неодређено, као нешто што „сија“ попут чуда „из облака“, „из недара“, попут „лета“ или „благовести“; пориви, есктазе, визије и халуцинације, који пропламсавају кроз тај живот; јарка локална боја суштински саображена песничком доживљају — све то доприноси да Симовићеву поезију прихватamo као изузетан допринос *естетици балканског поднебља*, чије елементе морамо непрекидно сабирати и дефинисати.